

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩИНА СЪРНИЦА 2016-2020 ГОДИНА

Настоящата „Стратегия за развитие на социалните услуги в община Сърница 2016 – 2020 година” е съгласувана с Обществения съвет за социално сътрудничество и е приета с Решение № на Общински съвет Сърница .

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение

II. Анализ на потребностите от социални услуги на общинско равнище

II-1. Видове социални услуги

II-2. Качество на социалните услуги

II-3. Целеви групи

II-4. Възможности на общината за финансиране на социалните услуги

II-5. Капацитет за предоставяне на социални услуги

II-6. Взаимодействие с други услуги в областта на образованието, здравеопазването, пазара на труда и други

II-7. Достъпност и устойчивост на социалните услуги

II-8. Участие на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в развитието на социалните услуги

II-9. Фактори на средата, влияещи на развитието на социалните услуги

III. Предизвикателства, стратегически цели и необходими дейности в областта на социалните услуги

IV. Вид и брой на социалните услуги, предоставяни в специализирани институции, които се планира да бъдат закрити

V. Ресурсно обезпечаване

VI. Резултати и индикатори за изпълнение

VII. Механизъм за периодичен преглед и актуализиране на стратегията

VIII. Отговорни за изпълнението, координацията и контрола органи

IX. Заключение

X. Приложения

I. Въведение

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Сърница /2016 – 2020 година/, е първата по рода си социална стратегия поради факта, че Община Сърница е новосъздадена община. Тази стратегия е изготвена по реда и със структура и съдържание съгласно разпоредбите на чл.36,б от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.

Тя проектира развитието, както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики и хоризонтални мерки за социално включване, насочени към устойчиви решения на проблемите на рискови групи.

Създаването и приемането на Стратегията за социални услуги в община Сърница обединява усилията и желанието на всички заинтересовани страни в общината да се създадат условия за пълноценно участие в обществения живот на хората в неравностойно положение и с риск от социално изключване чрез предоставянето на достъпни и качествени социални услуги и грижа. Тя ще подкрепя местните общности, уязвимите групи и лицата в риск чрез преодоляване на неравномерността в развитието на социалните услуги.

За постигането на тези цели общинската стратегия предвижда *развиването на модерна, ефективна система от социални услуги, които поставят в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество.*

Чрез Общинската стратегия за развитието на социалните услуги 2016 – 2020 година община Панагюрище се присъединява и към европейските принципи на хуманност и солидарност като *осигурява достъпни и качествени социални услуги в общината, интеграция и пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.*

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Сърница (2016 – 2020 година) е разработена на базата на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Пазарджик (2016 – 2020

година). Стратегията е създадена на основата на Доклад – анализ за ситуацията и оценка на потребностите в социалната сфера на територията на община Сърница в процес на партньорство между заинтересованите страни в общината (общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане”, социални услуги и други структури на местната власт).

Стратегията обхваща 5 – годишен период – от 2016 до 2020 година и включва, в съответствие с нормативните разпоредби:

1. анализ на потребностите от социални услуги на общинско и областно равнище по следните показатели:

- а) видове социални услуги;
- б) качество на социалните услуги;
- в) целеви групи;
- г) възможност на общините за финансиране на социални услуги;
- д) капацитет за предоставяне на социални услуги;
- е) взаимодействие с други услуги в областта на образованието, здравеопазването, пазара на труда и други;
- ж) достъпност и устойчивост на социалните услуги;
- з) участие на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в развитието на социалните услуги;
- и) други важни за развитието на социалните услуги фактори;

2. описание на предизвикателствата, стратегическите цели и необходимите дейности в областта на социалните услуги;

3. вид и брой на социалните услуги, предоставяни в специализирани институции, които се планира да бъдат закрити;

4. ресурсно обезпечаване;

5. резултати и индикатори за изпълнение;

6. механизъм за участие на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в дейностите по стратегията;

7. механизъм за периодичен преглед и за актуализиране на

стратегията;

8. отговорни за изпълнението, координацията и контрола органи.

Структурата и съдържанието на Стратегията са разработени и представени в съответствие с нормативните разпоредби на чл.36,б от Правилника за прилагане Закона за социалното подпомагане (ППЗСП).

Стратегията включва дейности, които ще се реализират в община Сърница.

Бенефициенти на дейностите от Стратегията са всички рискови групи – уязвими общности, деца и възрастни в риск, независимо от възрастовите им групи.

Стратегията очертава визията, общата мисия, стратегическата рамка, стратегическите насоки и методите и подходите за управление на изпълнението и оценка на напредъка в развитието на социалните услуги в община Сърница.

II. Анализ на потребностите от социални услуги на общинско равнище по показатели

Анализът е разработен базирайки се на действащото законодателство в социалната сфера. Той е съобразен с националните стратегически документи, които имат отношение към социалното подпомагане на хората в неравностойно социално положение, както и към социалната интеграция на хората с увреждания.

Основен приоритет в приетата с решение на Министерския съвет Концепция за деинституционализация на специализираните институции за деца и социалните институции за възрастни хора с увреждания е развитието на социалните услуги базирани в общността с цел осигуряване на равен достъп до ресурсите на обществото за възрастните хора, децата, жените, хората с увреждания. В този смисъл, извеждането на децата, на хората с увреждания и на старите хора от специализираните институции чрез осигуряване на грижи в семейна или близка до семейната среда, както и намаляването на постъпващите в специализираните институции чрез

предоставяне на социални услуги в общността е приоритет в работата на Дирекция „Социално подпомагане” и Общината. В крайна сметка, развитието на алтернативните форми на грижа и социални услуги, базирани в общността, както и на дейностите по превенция и реинтеграция са единствена възможност за постигане процеса на реална деинституционализация.

Анализът на потребностите от социални услуги на общинско равнище се основава на преглед на досегашните услуги, които са били заложенни от община Велинград, към която до сега са спадали населените места на община Сърница.

II-1. Видове социални услуги на територията на община Сърница

Социалната политика на община Сърница е насочена към подобряване качеството на живот и създаване на благоприятни условия за реализация на нейните граждани.

Стремежът е да се планира и реализира социална политика-ангажирана и последователна по отношение подкрепа на потребностите на децата, хората с увреждания, уязвимите групи и възрастните хора от общността.

Разкриването на нови социални услуги създава условия за повишаване обхвата на групите в риск.

На територията на община Сърница няма специализирани институции.

В предстоящия планов период 2016 – 2020 година ще се работи за гарантиране на устойчивостта на постигнатото с опора върху създадените партньорства, добрите практики и научените уроци и чрез развитие на мрежата от социални услуги за децата и техните родители, с особен акцент върху превенцията на изоставянето.

В плановия период 2016 – 2020 предстои решаването на стратегическите задачи, произтичащи от *Националната стратегия за дългосрочна грижа*. Тази стратегическа задача е с висок стратегически приоритет поради установените негативни за страната, Южен централен

район и Област Пазарджик демографски и социално-икономически процеси и тенденции.

II-2. Качество на социалните услуги

За качество на социалните услуги не можем да говорим поради факта, че Община Сърница не предлага до момента никакви социални услуги.

II-3. Целеви групи

Във фокуса на Стратегията са целевите групи в съвкупността от настоящи и потенциални потребители на социални услуги. Те включват лица и семейства, които ползват или биха се възползвали от социалните услуги в общността на територията на община Панагюрище.

Особена целева група в стратегическия фокус са институциите и структурите на гражданското общество, съпричастни към разкриването, развитието, доставянето и потребяването на социалните услуги, както и хората в тях. При тях, отново в контекста на оценка и управление на риска, се изследват и оценяват готовността, нагласите и наличието на специфичен капацитет за координирано и целенасочено взаимодействие.

Анализът на социално-демографската и икономическа ситуация в община Сърница очертава някои общи източници на риск за лицата в неравностойно положение:

- ✓ различен тип и степен на увреждания, влияещи на качеството на живот и социалното включване/реализация на индивидите от всички възрастови групи;
- ✓ неравностойна позиция на пазара на труда;
- ✓ живот в изолирани общности, трайна липса на собственост и доходи;
- ✓ неравенство, бедност и социално изключване;
- ✓ икономическа емиграция;

Характеристики на рисковите (уязвимите) групи в община Сърница:

✓ *Структурата и състава на семействата*

- Деца на родители в чужбина (децата се отглеждат от възрастни хора);
- Безработни;
- Подпомагани по реда на Закона за социално подпомагане и правилника за прилагането му.

✓ *Увреждане на член от семейството*

- Дете / лице с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- Дете / лице с увреждане, оставащо без доходи в периодите между изтичане и сключване на договор по Програма „Личен асистент” или при преосвидетелстване от ТЕЛК;
- Дете / лице с увреждане, безработен член на семейството, непълно семейство с родители в пенсионна възраст.

II-3.1 Целева група Деца

✓ *Уязвими семейства с деца*

По данни на дирекция „Социално подпомагане” към 31.12.2015 година в община Сърница има 9 деца на самотни родители и 20 деца в многодетни семейства, 10% са продължително безработни родители, а останалите имат други източници на доход, но той е недостатъчен за издръжката на семейството.

✓ *Деца, настанени при близки и роднини*

Няма данни за такива деца.

✓ *Деца с противообществени прояви или с риск от отпадане от училище*

През 2015 година Община Сърница няма данни за деца с противообществени прояви.

✓ *Деца с увреждания, които се отглеждат в семейна среда*

По данни на дирекция „Социално подпомагане” – Велинград регистрираните деца с увреждания към 31.12.2015 година са 21 деца. В тази група са включени деца с физически, умствени, психически, сензорни и комплексни увреждания.

Посочените по-горе подгрупи деца се подкрепят, както следва:

1. Големият брой на **деца с увреждания** ги поставя на първо място в групата на децата в риск.
2. Като следваща по брой рискова група се обособява групата на **деца на самотни родители и деца в многодетни семейства**.
3. **Деца, чийто родители са в чужбина**

II-3.2 Целева група Възрастни

Грижата за възрастните хора традиционно се възприема като задължение на техните деца. Тази нагласа започва да се разколебава през последните години, когато все по-рядко различните поколения живеят заедно, не само в различни жилища и градове, а често и в различни държави. В тази връзка развитието на социални услуги в подкрепа на грижите за възрастните хора се възприема като облекчение и за двете страни. Групите, които могат да се формират във връзка с грижата или отсъствието на грижа

са: самотни стари хора, които живеят сами; възрастни хора, в т.ч. и хора с увреждания, настанени в специализирани институции.

✓ *Пълнолетни лица с увреждания*

В Община Сърница към 31.12.2015 година по данни на дирекция „Социално подпомагане” има регистрирани 330 лица с увреждания:

Лица с физически увреждания	247
лица със сензорни увреждания	180
Лица с множествени увреждания	41
Лица с умствена изостаналост	15
Лица с психични заболявания	26

✓ *Пенсионери*

Жизнения стандарт на пенсионерите е оценен от гледна точка снижаването на реалния размер на пенсиите през последните години и концентрирането им в ниските доходни групи.

✓ *Самотни стари хора*

Самотните стари хора, които живеят в малките населени места са в състояние на социална изолация и имат нужда от подкрепа в ежедневието си. Мерките за преодоляване на проблемите предвиждат планиране и разкриване на мрежа от услуги за стари хора, която може да стъпи на вече съществуващи структури – читалища, пенсионерски клубове, и др.

Обхватът на програмите по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, които предоставя общината, не са достатъчни, за да задоволят потребностите на всички желаещи кандидати. Но биха се подобрили, като се разшири териториалният обхват и с дейности.

Като основни настоящи и бъдещи потребности за лицата с увреждания и самотни стари хора могат да бъдат изведени:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома - помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, готвене, придружаване при разходка и др.;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;

Въпреки политическата воля в България за закриване на специализираните институции и създаване на подходящи услуги в общността за деца и лица с увреждания, практиките и методите, използвани в социалната сфера все още масово се базират на медицинския модел, а не на социалния модел. Това ще рече, че увреждането се счита за състояние, присъщо на индивида, което го поставя в ситуация на неравнопоставеност и го изключва от обществото, вместо да се търсят и прилагат начини за адаптиране на средата, така че тя да може да посрещне нуждите на всеки човек с или без увреждане.

Основните проблеми, с които се сблъскват пълнолетните лица/деца с увреждания са:

- Недостиг на здравни услуги и рехабилитация;
- Липса на транспорт от селата към общинския център;
- Липса на клинични пътеки за голяма част от заболяванията;
- Изолация от пазара на труда;
- Ниски доходи на лицата и семействата;

- Социална изолация в общността;
- Недостатъчна дневна/почасова грижа;

Създаването на нови социални услуги, цели решаване на основните проблеми на рисковите целеви групи. Община Сърница планира да изгради **ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА ДЕЦА И ВЪЗРАСТНИ ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ** в периода до 2020 година. В този център могат да се обхванат хората с увреждания в цялата община и да осигурят достъп до услуги за децата и възрастни с увреждания, живеещи в Община Сърница.

✓ *Безработни лица*

През 2015 са регистрирани 1239 (23.7%) безработни лица. Колкото по-продължителен е периодът на безработите лица, толкова по-пасивна е нагласата на безработните лица по отношение на предлаганите социални програми за реинтеграция. За подобряване на положението си разчитат главно на държавата – обезщетения при безработица и социалните помощи.

• *Безработни младежи от 18 до 24 години*

Младежката безработица на територията на общината по данни на Дирекция „Бюро по труда“ за 2015 година е 33 броя (10%) и се обуславя от два фактора – младежите в трудоспособна възраст напускат общината, за да търсят реализация в по-големите градове и чужбина, а младите, живеещи на територията на общината, в по-голямата си част са ученици.

Това е групата в най-неравностойна позиция на пазара на труда. Обикновено социалните проблеми на тази група се подценяват, тъй като се предполага, че те живеят при родителите си. За разлика от останалите рискови групи, младежите проявяват по-активна нагласа по отношение включването в курсове за квалификация, търсене на работа и започване на частен бизнес.

- *Безработни лица над 55 – годишна възраст*

Безработните лица над 55 – годишна възраст на територията на общината по данни на Дирекция „Бюро по труда” за 2015 година е 134 броя. Хората в предпензионна възраст, особено тези с ниско образование и без квалификация, трудно се адаптират към новите изисквания на пазара на труда и това затруднява трудовата им реализация. Националната политика по заетостта предлага програми и мерки за заетост на тези лица.

През 2015 година Община Сърница като новосъздадена община предлага услугата личен асистент.

- ✓ *Личен асистент*

Чрез тази услуга се създава възможност за подобряване качеството на живот на деца и възрастни с увреждания и възрастни хора над 65 години, които не са в състояние сами да организират бита си.

За облекчаване на семействата, в които има човек с трайни увреждания, където член от семейството е принуден да напусне работа или не може да започне работа, за да се грижи за болния си близък, през 2015 година Община Сърница предоставя услугата „Личен асистент”, като партньор на Агенцията за социално подпомагане, по проект „Подкрепа за достоен живот”, по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001–5.2.09 „Алтернативи” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана ЕСФ на ЕС. Целевите ползватели на услугата са лица с трайни увреждания с невъзможност за самообслужване, нуждаещи се от постоянна грижа/обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания.

През 2015 година потребителите, ползващи услугата са 15 лица, а личните асистенти, назначени по проекта са 15 лица.

От 26.03.2015 година Община Сърница предоставя услугата „Личен асистент”, като партньор на Агенцията за социално подпомагане, по проект

„Нови възможности за грижа” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 година.

Към 31.12.2015 година по проекта са назначени 35 лични асистенти, които обслужват 35 потребители, от които 7 са деца.

Очертават се следните изводи:

- ✓ В община Сърница няма функционираща мрежа от социални услуги;
- ✓ Недостатъчен ресурс на квалифицирани кадри за предоставяне на социалните услуги;
- ✓ Необходимо е оборудване със съвременна, отговаряща на нуждите на потребителите за възстановяване или компенсиране на установените нарушения или дефицити.
- ✓ Необходимо е да се създадат и развият *Дневен център за даца и възрастни хора с увреждания и Дневен център за деца с увреждания-седмична грижа* които да обхванат хората с увреждания в цялата община.

II-4. Възможности на общините за финансиране на социални услуги

Финансирането на социалното подпомагане, съгласно разпоредбите на Закона за социалното подпомагане се осъществява със средства от:

- ✓ Държавния бюджет;
- ✓ Общински бюджет;
- ✓ Национални и международни програми;
- ✓ Дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица;
- ✓ Средства от фонд „Социална закрила”;

✓ Други източници.

Възможностите на общината за финансиране на развитието и доставянето на социални услуги е поставено под зависимост основно от три фактора – първо, възможностите на общинския бюджет (местните приходи), второ, административният капацитет за изработване, защита и успешно изпълнение на проекти и трето, капацитетът за създаване и управление на партньорства в местните общности в контекста на социалната отговорност (корпоративна, публична, лична).

Община Сърница се е насочила приоритетно към предлагането на услуги, финансирани от държавния бюджет или от фондовете на ЕС.

Задача на Община Сърница е при последващото планиране на развитието на социалните услуги е да се съобрази с възможностите си, но и със спецификата на факторите, които ги създават. По този начин планът за развитие на социалните услуги ще е в стратегически синхрон с източниците на финансови ресурси за изпълнението му.

През периода 2016 – 2020 година община Сърница основно ще разчита на държавно финансиране и финансиране по проекти за разкриването на социални услуги.

Оперативните програми, които предоставят възможност са:

- ✓ Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”;
- ✓ Оперативна програма „Развитие на селските региони”;
- ✓ Други европейски програми;

II-5.1 Капацитет за предоставяне на социални услуги в специализирани институции

На територията на Община Сърница няма специализирани институции.

II-5.2 Капацитет за предоставяне на социални услуги в общността

Към 31.12.2015 година Община Сърница няма наличен капацитет за предоставяне на услуги поради липсата на изградени центрове.

- ✓ Ръководството на Община Сърница сериозно и отговорно работи за откриване на нови социални услуги, ориентирани към основните уязвими групи в общността.
- ✓ В момента Община Сърница, като партньор на Агенцията за социално подпомагане реализира проект „Нови възможности за грижа” по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: 2014BG05M9PO001 – 2.2015.001 „Нови алтернативи”, по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020 година за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент”.

В стратегията се предвижда повишаване на квалификацията и уменията и повишаване на административния и организационен капацитет за инициране и планиране на нови услуги, финансово осигуряване и привличане на средства, предоставяне на социални услуги и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи.

II-6. Взаимодействие с други услуги в областта на образованието, здравеопазването, пазара на труда и други

Реализирането на успешна политика на подкрепа за уязвимите групи изисква координация в действията на институциите на различни нива. От една страна е необходима координация на институциите на централната

власт, от друга е необходима и координацията на оперативно ниво между институциите на централно ниво и местните структури (на централните институции) и местните власти, които отговарят за развитието, планирането и предоставянето на услугите, и най-накрая ясно и ефективно партньорство между местните власти и организациите, работещи в социалната сфера.

Община Сърница активно поддържа междуинституционално взаимодействие с Дирекция „Социално подпомагане” - Велинград и Дирекция „Бюро по труда” - Велинград.

II-6.1 Взаимодействие с други услуги в областта на образованието

Община Сърница разполага с добре разгърната образователна мрежа, която гарантира равен достъп до качествено образование, в т.ч. извънкласни дейности.

Всички училища имат разработени процедури и изградени екипи на ниво училище за действие при случай на дете в риск, съгласно Координационния механизъм за взаимодействие при деца в риск. Изключително тясно е взаимодействието с общинската администрация, обществените възпитатели, Ресурсен център – Пазарджик, Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, Детска педагогическа стая, Бюро по труда, Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и др.

II-6.2 Взаимодействие с други услуги в областта на здравеопазването

Община Сърница разполага със Здравна служба, в която практикуват 3 общопрактикуващи лекари, 2 стоматолога, 1 лаборатория. Здравната служба обслужва всички граждани на територията на Община Сърница.

II-6.3 Взаимодействие с други услуги в областта на пазара на труда и други

Дирекция „Бюро по труда” – Велинград поддържа контакти със СОУ "Св.св. Кирил и Методий" – гр.Сърница от където се получава информация за движението на работната сила и активно работи с училището по професионалното ориентиране на учащите се.

II-7. Достъпност и устойчивост на социалните услуги

II-7-1. Достъпност на социалните услуги

Достъпът до социални услуги е едно от социалните права на гражданите. Достъпността на социалните услуги е фактор за предотвратяване задълбочаването на социалния проблем и разходите за интервенциите, необходими за тяхното решаване.

Улесненият и бърз достъп до социални услуги за лица в нужда е основна характеристика за оценка на качеството и цялостното състояние на системата на социалните услуги от страна на потребителите им.

✓ *Инфраструктурно достъпност и сграден фонд*

Инфраструктурната достъпност обхваща липсата на транспортни връзки към социалната услуга, които от своя страна обуславят ефективното й и навременно обезпечаване с необходимите ресурси, включително и човешки.

Определяща роля за транспортното обслужване и осигуряването на достъп до населените места на общината имат пътищата втори и трети клас.

На територията на общинаСърница няма все още сгради обособени за социални услуги.

✓ *Административни процедури за ползване на социални услуги*

Лицата, които желаят да ползват социални услуги, подават писмена молба по настоящ адрес съответно до:

1. Директора на дирекция „Социално подпомагане” – Велинград- за социални услуги, които са делегирани от държавата дейности;
2. До Кмета на община Сърница – за социални услуги, които са общинска дейност;

II -7.2 Устойчивост на социалните услуги. Източници на риск по отношение на устойчивостта

Все още Община Сърница няма източници на социални услуги.

II-8. Участие на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в развитието на социалните услуги

Възлагането на социални услуги е нормативно регламентирано в Закона за социалното подпомагане и Правилника за прилагане Закона за социалното подпомагане. Наблюдаваната тенденция през последните години е социалните услуги да се делегират за управление от държавата към общините, като държавата запазва финансовия си ангажимент чрез така наречените държавно-делегираны дейности.

На основание чл.37 от Правилника за прилагане Закона за социалното подпомагане, Кметът на общината може да възлага управлението на социалните услуги след провеждане на конкурс и на частни доставчици.

Участието на гражданското общество, доставчиците на социални услуги и самите потребители в развитието на социалните услуги е необходимо съдържание на подхода на планиране, управление, изпълнение и контрол на доставяните социални услуги.

II-9. Фактори на средата, влияещи на развитието на социалните услуги

За да се определят потенциалът и възможностите за бъдещо развитие на общинската социална политика и в частност социалните услуги е необходим анализ на силните и слаби страни на вътрешните фактори, възможностите и заплахите на външните фактори на средата, влияещи на това развитие.

<i>Силни страни:</i> ✓ Наличие на политическа воля на ръководството на общината за развитие на социалните услуги в съзвучие с държавната политика и нейните приоритети с Областната стратегия за развитие на социалните услуги. ✓ Ръководството на общината сериозно и отговорно работи за откриване на нови социални услуги, ориентирани към основните уязвими групи в общността. ✓ Добра координация между институциите на държавната и местната власт при формиране и провеждане на социалната политика в общината; ✓ Проучени потребности от социални услуги на населението;	<i>Слаби страни:</i> ✓ Установена липса на специализиран квалифициран персонал – психолози, рехабилитатори/кинезитерапевти, логопеди и медицински сестри, който е необходим при разкриването и функционирането на съответните социални услуги; ✓ Ниски доходи на преобладаващата част от нуждаещите от социални услуги; ✓ Ограничен финансов ресурс на общината за развитие на социалните услуги; ✓ Недостиг на средства в рамките на делегираните бюджети за предоставяне на качествена услуга;
---	---

III. Предизвикателства, стратегически цели и необходими дейности в областта на социалните услуги

Разработването на общинската стратегия за развитие на социалните услуги е комплексен и динамичен процес. От една страна процесът е свързан с дефиниране и анализиране на рисковите групи в общината и преглед на наличните социални услуги, а от друга страна с оптимално планиране на услуги, съответстващи на дефинираните потребности на рисковите групи.

Съществуват сериозни предизвикателства, от чието адресиране зависи по – нататъшното успешно развитие на политиката за дългосрочна грижа в Община Сърница.

Един от сериозните проблеми, характеризиращ системата на услугите в общината, е недостатъчният брой превантивни социални и здравни услуги за възрастни с ранна степен на интервенция. Предоставянето на тези услуги има ключова роля за предотвратяването на риска от социално изключване сред целевите групи. Продължава да е проблем и предоставянето на услуги от неквалифицирани лица, най – често членове на семействата със зависим възрастен човек. Ниската икономическа добавена стойност и отсъствието на социално признание за тези услуги са фактори, ограничаващи тяхното развитие като реален сектор на икономиката.

Недостатъчни финансови ресурси, което често става причина за социалното изключване на възрастни хора и хора с увреждания и настаняването им в институция;

За подобряване на качеството на предоставяните грижи е необходимо подобряване на материалната база, структурата и професионалния капацитет на персонала, както и повишаване на контрола относно спазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги. Допълнителни усилия в посока подобряване на координацията между социалната и здравната системи са необходими с оглед постигането на практически резултати и предоставянето на качествени и достъпни интегрирани услуги за възрастни хора и хора с увреждания.. Изграждането и развитието на модели за продължително лечение, както и на интегрирани грижи за пациенти с хронични заболявания ще осигури възможности за подобряване на качеството на живот на тези хора.

Едни от успешните социални услуги за подкрепа на семействата при полагане на грижи за зависим член от семейството са услугите „Личен

асистент”, „Социален асистент” и „Домашен помощник”. Социалните услуги „Личен асистент” и „Социален асистент”

В системата на здравеопазването услуги за грижа и палиативни грижи за възрастните хора и хората с увреждания се предоставят в лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, както и в хосписи.

Изграждането на модел за медико – социални грижи за възрастни хора с хронични заболявания по домовете чрез създаването на здравно –социални центрове за предоставяне на услуги по домовете от медицински сестри и социални работници е важен етап от процеса на въвеждане на нови модели. Този процес ще бъде подкрепен и от постигнатите резултати, съществуващи практики и придобития опит от дългогодишно предоставяне на комплексни домашни грижи на възрастни хора с хронични заболявания от различни доставчици на услуги. Това ще даде възможност на следващ етап да се създадат нормативни предпоставки, от една страна – за устойчивост на изградените структури, от друга – за реално остойностяване на тази дейност с оглед създаване на правила за ефективно финансиране.

Развитие на дългосрочната грижа чрез иновативни междусекторни услуги (с фокус върху интеграцията на социални и здравни услуги), които да бъдат предоставяни в съответствие с реалните потребности на нуждаещите се.

Засилване ролята на социалните партньори и бизнеса в процеса на развитие на дългосрочната грижа. Развитие на публично-частно партньорство;

Прилагането на успешни европейски практики съпътства целия процес на изграждане на мрежа от услуги в общността, като това дава своите положителни ефекти и в настоящия момент. Поради това приоритет в политиката е именно развитие на тези услуги в цялата страна, като по този начин се гарантират търсенето и качествено обслужване на потребителите.

III-1. Стратегически подход

Стратегическият ни подход е в съгласие с разбирането за необходимостта от стратегически синхрон на материалните и нематериалните активи, на които се разчита при изпълнение на стратегията. Хората в организациите, техните компетенции, партньорствата и привлечените чрез тях публични и частни ресурси са вложени в организационните структури и процеси на социално обслужване с повишаващо се качество и обществен резултат. Стратегическият подход е в съгласие с процесния подход при оперативното изпълнение, при който вложенията в обединени в процес дейности създават непосредствените резултати, ефекти и въздействие, постигайки поставените цели. Стратегическият ни подход обуславя и избора на формат, в който да представим стратегията и управляваме стратегическото изпълнение.

III-2. Стратегиране в(SC)

Подходът ни на стратегиране – планиране, управление и мониторинг на стратегическото изпълнение, адаптиране – използва доминиращия съвременен формат. Този на Балансирана система от показатели за ефективност. Създадохме и предлагаме своя модел **B(SC) – Balanced social care scorecard – Балансирана система от показатели за ефективност на социалните услуги в Област Пазарджик 2016 – 2020**. Съгласно този модел Стратегията ни се развива в четири взаимосвързани направления на йерархична подкрепа – *Хора и компетенции, Партньорства и ресурси, (Организационни) Структури и процеси, Качество и резултати (за потребителите)*.

Във всяко от посочените четири направления ние поставяме стратегически цели, чието изпълнение проследяваме чрез индикатори, със стойност спрямо поставените конкретни задачи. За постигане на целите в плановия период ще осъществим ресурсно обезпечен комплекс интегрирани инициативи.

III-3. Визия, мисия, ценности

Визия:

Местните общности на община Сърница разполагат с ефективна система от интегрирани социални услуги, които осигуряват повишаващо се качество на живот за потребителите им и техните семейства.

Създаването и приемането на Общинска стратегия за социални услуги в община Сърница изразява стремежа на всички участници да допринесат за развиването на модерна социална политика в общината. Стратегията изразява желанието за създаване на условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа за местните общности, групи, индивиди в риск, защото реализацията е право на всеки един и допринася за развитието на общностите. Общинската стратегия ще подкрепя съхраняването, поддържането и установяването на жизнени общности и интеграцията на всяко дете и възрастен в тях. За постигането на тези цели Общинската стратегия предвижда развиването на ефективна система от социални услуги, които поставят в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество.

Мисия:

С нарастваща професионална компетентност и в тясно партньорство с местните общности създаваме и управляваме ефективни организационни структури и процеси за социално обслужване с най-високо качество при възможно най-икономично използване на ресурсите.

Предлагането на социална подкрепа трябва да осигурява достъп и съчетание на разнообразни услуги, даващи подкрепа съгласно индивидуалните потребности.

Ценности:

Иновации, компетентност, грижа, отговорност, интегритет, толерантност, равнопоставеност, солидарност.

При планирането и предоставянето на социални услуги общинската стратегия следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита правата на човека и основните свободи и утвърждава следните ценности, споделени от всички заинтересовани страни в община Сърница:

- ✓ Ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства;
- ✓ Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- ✓ Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- ✓ Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- ✓ Равен достъп до услуги за всички живеещи на територията на общината;
- ✓ Предоставяне на възможност за участие на потребителите в процеса на планиране и потребление на услугите;

III-4. Стратегически анализ –резултати

В анализа на социалните услуги се описват нуждите от социални услуги на Община Сърница. Мрежата от социалните услуги в община Сърница към началото на плановия период 2016 – 2020 година е изградена в съществена част.

Главна цел на Стратегията за развитие на социалните услуги в община Сърница 2016 – 2020 година ще е **Съдаване на Дневен център за деца и възрастни хора с увреждания и Дневен център за деца с увреждания – седмична грижа.**

Очертават се следните изводи:

- ✓ В новия планов период 2016 – 2020 стратегическият фокус е изместен върху улесняване на достъпа до социални услуги, които тепарва ще се създадат. Заедно с това, демографските социално – икономически реалности поставят като неотложен проблема със социалната изолация на самотните стари хора и липсата на адекватна на потребностите им грижа.
- ✓ Слабо развити са услугите за подкрепа на деца с проблеми произтичащи от здравословното им състояние. При тези деца съществува висок риск от институционализиране или настаняване в социални услуги. За предотвратяване на бъдещи рискове от социална изолация са необходими дейности за подпомагане.

Тези факти обуславят необходимостта от разкриване на нова социална услуга за деца *„Дневен център за деца с увреждания“*.

- ✓ Увеличаване делът на хората с увреждания.

Поради тази причина Община Сърница се нуждае от *„Дневен център за деца и възрастни хора с увреждания“*

- ✓ Налице е установена липса на специализиран квалифициран персонал – психолози, рехабилитатори/кинезитерапевти, логопеди и медицински

III-4.1. PEST анализ на факторите на средата

✓ Политически фактори

Социалните политики на държавата, поставени в стратегическата рамка на действащите национални стратегии са благоприятстващ развитието на социалните услуги фактор. Деинституционализацията на децата в контекста на *Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в*

Република България” е пример за успешно проведена с подкрепата на държавната политика. Тя имаше за ефект и разширяването в плановия период 2011 – 2015 на мрежата от социални услуги с нови услуги за деца. В плановия период 2016 – 2020 предстои провеждане на държавни политики в стратегическите рамки на *Националната стратегия за дългосрочна грижа, на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, на Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 – 2030) и Плана за 2016 за изпълнението ѝ*. И в трите стратегически документа развитието на социалните услуги е поставено като основна стратегическа цел и същевременно средство за постигане на целите. Този факт по недвусмислен начин показва стратегическото значение и приоритет на развитието на социалните услуги въобще в стратегическата визия на държавата за решаването на националните социални проблеми и предизвикателства. Разбирането на значението на социалните услуги за човешкото развитие и качеството на живот в националните общности от страна на държавата е благоприятстващ развитието на социалните услуги в Община Сърница фактор на средата. Налице е и позитивна динамика в разширяващото се многообразие от форми и средства, които държавата прилага и привлича за провеждане на политиките си в социалната сфера и в частност – за развитие на социалните услуги.

Има наличие на политическа воля на ръководството на общината за развитие на социалните услуги в съзвучие с държавната политика и нейните приоритети с Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2016 – 2020 година.

✓ *Икономически фактори*

Икономически фактор, благоприятстващ развитието на социалните услуги, е наличието на успешни инвестиции на територията на местната общност. Обикновено предприемачите и инвеститорите следват политика и стандарти на корпоративна социална отговорност, за да изградят отношенията си с местната общност. Така се създават възможности за партньорства и подкрепа на развитието на социалните услуги в общността.

✓ *Социални фактори*

Социалните фактори с остро негативно въздействие по отношение на стратегическата рамка са тези на неравенство, бедност, социално изключване. Тяхната вътрешна причинно-следствена обвързаност създава общ ефект на влошаване на социалната среда, който, от една страна забавя развитието на социалните услуги, а от друга – отправя към това развитие нови и нови предизвикателства, които изискват незабавен отговор.

Корпоративната социална отговорност се очерта в предходния планов период като съществено благоприятстващ развитието на местните общности фактор. Очакванията са тази добра корпоративна практика да се разширява и да намира нови и нови последователи в средите на бизнеса. В контекста на тази позитивна тенденция трябва да се потърси реализация на предоставените възможности в посока на развитие на социалните услуги, предоставяни в общността.

Развиващите се структури на гражданското общество, местният активизъм, доброволчеството също са благоприятстващи развитието на социалните услуги фактори на средата.

✓ *Технологични фактори*

Новите знания в областта на социалното обслужване са благоприятстващ фактор за развитието на социалните услуги и за повишаване на качеството им. Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) предлагат възможност за създаване на образователни платформи, бази данни и продукти, които да подкрепят служителите на доставчиците на социални услуги при повишаване на квалификацията им. Те осигуряват и незабавен достъп до необходима консултантска помощ от научни и академични звена у нас и в чужбина. Разширяват се и възможностите за бенчмаркинг и бенчлърнинг чрез проучване дистантно или пък на място на добри практики по управление и доставка на социалните услуги, както в страната, така и в Европейски съюз, а и по Света.

Новите технологии – с акцент на ИКТ – са благоприятстващ развитието на социалните услуги фактор. Възможностите за ефективна и навременна комуникация с потребителите на социалните услуги, които те създават, следва да се използват за повишаване на качеството на доставяните услуги, достъпа до тях, както и за развитието им в посока на индивидуализиране и комплексност.

Без съмнение новите ИКТ благоприятстват и подобреното в областта на управлението на социалните услуги, с възможностите, които предлагат за разширена комуникация и координация в реално време на всички привлечени към доставянето на услугата органи и организации.

III-4.2 SWOT анализ на организационното състояние

Анализът на организационното състояние на институциите и организациите в община Сърница открои, накратко изложени, следните:

<i>Силни страни:</i>	<i>Слаби страни:</i>
✓ Наличие на екип от обучени специалисти за разработване на проекти и кандидатстване за външно финансиране; ✓ Лоялни и ангажирани служители, с висок интегритет; ✓ Ръководството на общината активно работи и привлича на допълнителни финансови ресурси;	✓ Установена липса на специализиран квалифициран персонал – психолози, рехабилитатори/кинезитерапевти, логопеди и медицински сестри, който е необходим при разкриването и функционирането на съответните социални услуги;

<i>Заплахи:</i> ✓ Вследствие на демографския срив, характерен за цялата страна, намалява броят на населението в трудоспособна възраст; ✓ Неблагоприятни тенденции във възрастовата и образователна структура на работната сила; ✓ Доминиращ брой регистрирани безработни ✓ Увеличаване делът на хората с увреждания ✓ Недостиг на квалифицирана работна ръка, особено на млади хора с висше образование и в общинския център; ✓ Липса на собствени финансови средства за обезпечаване на социалните услуги и зависимост от външно финансиране – програми и проекти; ✓ Зависимост на социалните услуги от централно бюджетно финансиране;	<i>Възможности:</i> ✓ Съгласуваност във вижданията и дейностите на общината с приоритетите в социалната политика на Правителството; ✓ Промяна в отношението на обществеността като цяло към хората в неравностойно положение; ✓ Осигурено частично държавно финансиране на социални услуги по стандарти и възможности за финансиране чрез фондове на МТСП; ✓ Повишаване броя на работодателите, склонни да наемат лица с увреждания; ✓ Преодоляване на дефицита от човешки ресурси (социални работници, рехабилитатори, психолози и логопеди), необходими за директното предоставяне на новоразкритите социални услуги.
--	---

Потребности – настоящи и бъдещи – на заинтересованите страни

Главна потребност е преодоляването на социалната изолация и социалното включване в местните общности като характеристика и основа на повишено качество на живот. Заедно с това, потребността от улеснен достъп

до социални услуги – във физически, икономически и организационен аспект. Бъдещите потребности са за един подчертано индивидуализиран подход с отчитане и уважение към спецификата на нуждите и личностните характеристики.

Поради ниската цена на труда и равнищата на възнаграждения в сферата на социалните услуги, секторът губи по икономически причини лоялни и опитни служители с висок личен интегритет. Програмите за развитие на човешките ресурси или отсъстват, или са формални, или са лишени от подкрепата на адекватен на целите им ресурс. Неравенството, бедността, социалното изключване, застаряването на населението в малките населени места са заплахи, които поставят под непрекъснат натиск за разширяване. Както е очевидно, при недостига на ресурси, се очертава решението да се заложи на мобилността на услугите, на тяхната комплексност, което допълнително усложнява дейностите по управление и доставка.

Възможностите, които национални политики, стратегии и програми предоставят чрез националните и европейски ресурси, се ползват под ограниченията, произтичащи от общинските бюджети. Така слабите страни ограничават способността на местните общности да се възползват от тях.

Неизползван потенциал има и в местния активизъм и доброволчество в подкрепа на нуждаещите се от грижа деца и възрастни.

III-4.3. Резултати –стратегически теми

Резултатите от проведения стратегически преглед на изпълнението и анализ на състоянието в края на предходния стратегически период очертава чрез приоритета им следните **стратегически теми**:

- ✓ **Развитие на социалните услуги за деца**
- ✓ **Развитие на социалните услуги за възрастни**

III-5. Стратегически теми

III-5.1. Социални услуги за деца

Главни заинтересовани лица и специфични целеви групи са:

- ✓ Децата с увреждания;
- ✓ Децата на самотни или отсъстващи родители;
- ✓ Децата отглеждани в многодетни семейства;

III-5.2- Социални услуги за възрастни

Главни заинтересовани лица и специфични целеви групи са:

- ✓ Пълнолетни лица с увреждания;
- ✓ Самотни стари хора

IV. Вид и брой на социалните услуги, предоставяни в специализирани институции, които се планират да бъдат закрити

На територията на община Сърница няма специализирани институции.

V. Ресурсно обезпечаване

Ресурсното обезпечаване е от ключово значение за изпълнение на стратегията.

Делегираните от държавата на общините социални дейности се финансират със средства от държавния бюджет, което се осъществява по централизиран модел, регламентиран в Закона за социално подпомагане, ежегодно в Закона за държавния бюджет, Закона за местните данъци и такси и редица други подзаконовни нормативни актове.

Средствата са съобразени със заявените потребности на общините и размерът им ежегодно се определя с Решение на Министерски съвет.

Общинският съвет има право да допълва финансирането на Държавно делегираните дейности за сметка на общински приходи от местни данъци и такси и други данъчни и не данъчни приходи. По този начин общините имат възможност да влагат средства в усъвършенстването и развитието на социалната система.

Издръжката за местни социални дейности се финансират от собствени източници.

Една част от разходите за текуща издръжка, особено за местните социални услуги могат да се покрият от установени официално от общинска администрация такси.

Друга съществена възможност за разкриване на социални услуги представляват европейските фондове. Финансирането на инвестициите, свързани с основния ремонт, изграждането на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане, отново ще бъде главно осигурено от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” и други Европейски програми, от които общината може да получи средства за осигуряване на своята инфраструктура в зависимост от особеностите на обявените мерки, както и държавно гарантирани заеми.

Средствата за квалификация и преквалификация на персонала в социалните услуги могат и трябва да се осигуряват в необходимия размер от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Оперативна програма „Административен капацитет” и Оперативна програма „Добро управление”, като се подготвят проекти с подходящи обучители.

VI. Резултати и индикатори за изпълнение

Постигането на набеязаните стратегически и конкретни цели за периода 2016 – 2020 година ще създадат условия за изграждане на с мрежа от социални услуги в община Сърница и ще допринесат за устойчивото подобряване на качеството на живот на рисковите групи и общности в неравностойно положение.

Промяната в ситуацията ще бъде измервана чрез резултати и индикатори, които ще покажат напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и разликите при сравняването на ситуацията към момента на приемането на Стратегията спрямо данните към 2020 година.

Основни индикатори и задачи по отношение на ключови резултати на изпълнението са:

- ✓ Повишено качество на живот на потребителите на социални услуги;

Целените стратегически резултати и индикаторите за проследяване и управление на стратегическото изпълнение, в съответствие с избрания подход на стратегиране, са представени във формат на БАЛАНСИРАНАТА СИСТЕМА ОТ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК. Този формат осигурява баланс между вътрешните и външните ключови резултати от изпълнението, баланс между „водещи” и „следващи” индикатори (показатели) за ефективността му, баланс между материалните и нематериалните ресурси в негова подкрепа.

VI-6. Блансирана система от показатели за ефективност на социалните услуги в община Сърница и в Област Пазарджик – В(SC)²

Форматът В(SC)² на БАЛАНСИРАНАТА СИСТЕМА ОТ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК е представен в приложения. Той е със стандартната структура от доктрината – развити по четирите направления Стратегическа карта, Балансирана карта (на показателите за ефективност) и План.

СТРАТЕГИЧЕСКА ТЕМА: РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА

Стратегически цели:

Главна стратегическа цел: Чрез повишено качество на социалните услуги в Област Пазарджик да постигнем резултати в полза на:

Направление: Качество и резултати			
Стратегическа карта	Стратегически цели	Показатели за ефективност	Инициативи
1. Децата с увреждания; 2. Децата на самотни или отсъстващи родители; 3. Децата отглеждани в многодетни семейства;	1. Повишено качество на живот на децата и техните семейства; 2. Социална интеграция на децата в местната общност; 3. Подкрепа на децата в семейството им;	1. Обхват на социалните услуги (капацитет – използваемост – потребности); 2. Брой възпитателни производства/ мерки; 3. Брой деца, подкрепени в семейна среда;	1. Създаване на система от индикатори за мониторинг на качеството на услугите; 2. Провеждане на анкети и оценка на степента на удовлетвореност на потребителите на услуги; 3. Оценка на нагласите в местните общности;
Управлението на стратегическото изпълнение ще се осъществява във взаимодействие и координация при обществен контрол от: ✓ Общините (общинските съвети и общинските администрации);			

- ✓ Областна администрация;
- ✓ Областен координационен механизъм;
- ✓ Обществени съвети за социално подпомагане по общини;

Направление: Структури и процеси

Стратегическа карта	Стратегически цели	Показатели за ефективност	Инициативи
1. Програма „Личен асистент” и други; 2. Мерки за закрила;	1. Капацитет и териториален обхват (на мрежата от социални услуги); 2. Увеличаване на квотите по националните програми; 3. Повишаване на ефективността на мерки за закрила;	1. Капацитет (вкл. нови); 2. Използваемост; 3. Относителен дял на повторни възпитателни производства/ мерки; 4. Нарастване на квотата по програми; 5. Комплексни услуги за деца;	1. Откриване на нови услуги; 2. Увеличаване на дела на комплексните социални услуги с индивидуален подход към нуждите на децата; 3. Обвързване на възпитателните мерки с мерки за закрила в комплексен подход;

Управлението на стратегическото изпълнение по отношение на структурите и процесите ще се осъществява във взаимодействие и координация при обществен контрол от:

- ✓ Общини;
 - ✓ Звена на МТСП;
 - ✓ Доставчици на социални услуги;
 - ✓ Комисия по заетост;
- Областен координационен механизъм;

Направление: Партньорства и ресурси

<i>Стратегическа карта</i>	<i>Стратегически цели</i>	<i>Показатели за ефективност</i>	<i>Инициативи</i>
1. Структури на АСП; 2. Структури на ДАЗД; 3. Териториални звена на изпълнителната власт; 4. Общини – местно самоуправление; 5. НПО; 6. Носители на корпоративна социална отговорност;	1. Създаване на ефективни партньорства в местните общности на общината; 2. Изработване на ефективни и ефикасни проекти и програми за социални услуги; 3. Развитие на международни партньорства в Европейски съюз; 4. Развитие на регионални партньорства в ЮЦР и страната;	1. Участие на общини – съвместни проекти; 2. Участие на НПО – съвместни проекти; 3. Корпоративна социална отговорност – брой инициативи, привлечени средства и ресурси;	1. Сключване на партньорски споразумения между звена на МТСП, общини и НПО; 2. Учредяване на областни награди за корпоративна социална отговорност при социалните услуги и подпомагане на деца;
Управлението на стратегическото изпълнение по отношение на структурите и процесите ще се осъществява във взаимодействие и координация от: ✓ Звена на МТСП; ✓ Общините; ✓ НПО; ✓ Сдружения на бизнеса;			
Направление: Хора и компетенции			
<i>Стратегическа карта</i>	<i>Стратегически цели</i>	<i>Показатели за ефективност</i>	<i>Инициативи</i>
1. Капацитет за работа с:	1. Изграждане на капацитет за работа с деца от	1. Проведени	1. Обучения на

- Деца на самотни или отсъстващи родители; - Деца в многодетни семейства; 2. Компетенции за методи и подходи с използване на ресурсите на детето; 3. Компетенции за използване на ИКТ за електронно управление на социални услуги; 4. Мотивация и стимулиране на персонала;	специфични целеви групи; 2. Придобиване на компетенции за работа с деца в специфични целеви групи; 3. Повишена ефективност на управление на социалните услуги чрез внедряване и прилагане на ИКТ системи за управление;	обучения; 2. Обучени служители; 3. Внедрени системи; 4. ДМС – размер; 5. Текучество;	служители; 2. Бенчмаркинг/бенчлърнинг; 3. Споделяне на добри практики и иновации; 4. Консултации от водещи висши училища; 5. ДМС за постигнати резултати; 6. Растеж на място за персонала; 7. Измерване на степен на удовлетвореност на персонал;
Управлението на стратегическото изпълнение по отношение на хората и компетенциите им ще се осъществява във взаимодействие и координация от: ✓ Звена на МТСП; ✓ Висши училища; ✓ НПО; ✓ Доставчици на услуги;			

СТРАТЕГИЧЕСКА ТЕМА: РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ЗА ВЪЗРАСТНИ

Стратегически цели:

Главна стратегическа цел: Чрез повишено качество на социалните услуги в Област Пазарджик да постигнем резултати в полза на:

<i>Направление: Качество и резултати</i>			
<i>Стратегическа карта</i>	<i>Стратегически цели</i>	<i>Показатели за ефективност</i>	<i>Инициативи</i>
1. Пълнолетни лица с увреждания; 2. Самотни стари хора;	1. Преодоляване на социалната изолация (особено в малките населени места); 2. Повишено качество на живот; 3. Улесняване на достъпа до социални услуги; 4. Подобряване на качеството на социалните услуги; 5. Деинституционализация;	1. Обхват на социалните услуги за: 2. Пълнолетни лица с увреждания; 3. Самотни стари хора; 4. Степен на удовлетвореност от социалните услуги;	1. Създаване на система от индикатори за мониторинг на качеството на услугите; 2. Провеждане на анкети и оценка на степента на удовлетвореност на потребителите на услуги; 3. Оценка на нагласите в местните общности;

Управлението на стратегическото изпълнение ще се осъществява във взаимодействие и координация при обществен контрол от:

- ✓ Общини;
- ✓ Областна администрация;
- ✓ Областен координационен механизъм;
- ✓ Обществени съвети за социално подпомагане;

Направление: Структури и процеси

Стратегическа карта	Стратегически цели	Показатели за ефективност	Инициативи
1. Дневни центрове за възрастни; 2. Услуги „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“ и други; 3. Домашен социален патронаж;	1. Осигуряване на необходимия капацитет и териториален обхват; 2. Увеличаване на квотите по националните програми; 3. Превенция на настаняването в резидентен тип социални услуги; Осигуряване на близка до домашната среда и грижа в домове за стари хора и възрастни хора с увреждания;	1. Капацитет (вкл. на нови услуги); 2. Използваемост; 3. Нарастване на квотата по програми; 4. Комплексни услуги за възрастни; 5.Размер на социалните инвестиции в подобряване на средата;	1. Увеличаване дела на комплексните социални услуги с индивидуален подход към нуждите на възрастните;

Управлението на стратегическото изпълнение по отношение на структурите и процесите ще се осъществява във взаимодействие и координация при обществен контрол от:

- ✓ Общини;
- ✓ Звена на МТСП;
- ✓ Доставчици на социални услуги;
- ✓ Комисия по заетост;

✓ Областен координационен механизъм

Направление: Партньорства и ресурси

Стратегическа карта	Стратегически цели	Показатели за ефективност	Инициативи
1. Структури на МТСП; 2. Териториални звена на изпълнителната власт; 3. Общини – местно самоуправление; 4. НПО; 5. Носители на корпоративна социална отговорност;	1. Създаване на ефективни партньорства в местните общности на областта; 2. Изработване на ефективни и ефикасни проекти и програми за социални услуги; 3. Развитие на международни партньорства в Европейски съюз; 4. Развитие на регионални партньорства в Южен централен район и страната;	1. Участие на общини – съвместни проекти; 2. Участие на НПО – съвместни проекти; 3. Корпоративна социална отговорност – брой инициативи, привлечени средства и ресурси;	1. Сключване на партньорски споразумения между звена на МТСП, общини и НПО; 2. Учредяване на областни награди за корпоративна социална отговорност при социалните услуги и подпомагане на стари хора;

Управлението на стратегическото изпълнение по отношение на структурите и процесите ще се осъществява във взаимодействие и координация от:

- ✓ Звена на МТСП;
- ✓ Общините;
- ✓ НПО;
- ✓ Сдружения на бизнеса;

Направление: Хора и компетенции

Стратегическа карта	Стратегически цели	Показатели за ефективност	Инициативи
1. Подобрена координация, включително вътрешна, в социалните услуги; 2. Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) за електронно управление на социални услуги; 3. Обучение и повишаване на квалификацията; 4. Мотивация и стимулиране на персонала чрез обвързана с резултатите система за управление на човешките ресурси (УЧР);	1. Изграждане на капацитет за работа с възрастни и стари хора в специфични целеви групи; 2. Придобиване на компетенции за работа с възрастни и стари хора в специфични целеви групи; 3. Повишена ефективност на управление на социалните услуги чрез внедряване и прилагане на ИКТ системи за управление; 4. Намалено текучество на персонала;	1. Проведени обучения/ обучени служители; 2. Внедрени ИКТ /УЧР системи; 3. ДМС – размер; 4. Текучество; 5. Степен на удовлетвореност и мотивация на персонала;	1. Обучения на служители; 2. Бенчмаркинг/ бенчлърнинг; 3. Споделяне на добри практики и иновации; 4. Консултации и обучение от водещи висши училища; 5. ДМС за постигнати резултати; 6. Растеж на място за персонала; 7. Измерване на степен на удовлетвореност на персонал;
Управлението на стратегическото изпълнение по отношение на хората и компетенциите им ще се осъществява във взаимодействие и координация от: ✓ Звена на МТСП; ✓ Висши училища; ✓ НПО; ✓ Доставчици на услуги;			

VII. Механизъм за периодичен преглед и актуализиране на стратегията

Механизмът за периодичен преглед и актуализиране на стратегията, в съответствие с най-добрите практики на управление на стратегическото изпълнение, включва мониторинг на стратегическото изпълнение и адаптиране на стратегическото изпълнение.

VII-1. Мониторинг на стратегическото изпълнение

1. Цели и задачи на мониторинга и оценката

Общата цел на системата за мониторинг и оценка е да гарантира развитието на стратегиите и политиките в социалната сфера в общинаСърница. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления, дългосрочните цели и оперативните задачи в хода на изпълнението.

Цели и задачи на мониторинга са:

- ✓ Основна цел: да се оцени постигнатия напредък спрямо заявените цели, като се ползват показателите (индикаторите), идентифицирани в процеса на планиране.
- ✓ Основна задача: да се следи и измерва постигането на заложените цели и ефективността на областната стратегията и интервенциите в хода на тяхната реализация. В резултат от осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина им на изпълнение.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1.1 Осигуряване на постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Сърница, чрез:

- ✓ Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- ✓ Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;

1.2 Обезпечаване на текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво, чрез:

- ✓ Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности / услуги;
- ✓ Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- ✓ Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
- ✓ Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.

1.3. Изготвяне на комплексна оценка на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща критериите:

- ✓ Релевантност
- ✓ Ефикасност на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните и вложените ресурси;
- ✓ Ефективност на Стратегията - Оценката на качеството на предоставените социални услуги се осъществява през призмата на ефекта върху целевите рискови групи, като се оценяват ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности .
- ✓ Въздействие на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- ✓ Устойчивост на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

1.4. Да гарантира системното актуализиране на Общинската стратегия, подобряването на общинските политики за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- ✓ Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- ✓ Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за структурите, които изпълнява Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка е задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Мониторингът и оценката с участие е основният подход, който ще се следва при изграждането на системата. Този подход изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга.

Неотменимо задължение във връзка с мониторинга на изпълнението в предстоящия планов период 2016 – 2020 е да бъде избегната основна слабост и дефицит в системата ни за контрол и управление на развитието на социалните услуги – а именно общественото участие. От съществено подобрене се нуждае начинът, по който се упражнява обществен контрол при осъществяване на дейностите в областта на социалните помощи и социалните услуги. Съгласно чл.52 ЗСП, тази функция във всяка община е възложена на обществен съвет, създаден с решение на общинския съвет. С цел защита на интересите на потребителите на социални услуги и упражняване на обществен контрол следва да се създадат съвети на потребителите на социални услуги, на техните настойници или попечители по реда на чл.54а ЗСП. Тези съвети имат съвещателни функции при осъществяване на дейностите по предоставянето на социални услуги и също следят за качеството им, като при констатиране на нарушения съветите уведомяват писмено инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

VII-2. Адаптиране на стратегическото изпълнение

Адаптирането на стратегическото изпълнение се основава на гъвкавост по отношение на подходите, методите и средствата при устойчивост на целите. Проведеният мониторинг, освен придвижването спрямо целите и тенденциите, дава препоръка и по отношение на повишаване на ефективността или дори ревизиране на използваните при стратегическото изпълнение подходи, методи и средства. Цели се повишаване на адаптивната

способност на привлечените към стратегическото изпълнение публични и частни структури, чрез която да се отговори адекватно и навреме на динамичните промени на средата. Такова споразумение следва да е приоритетна задача на отговорни за изпълнението, координацията и контрола органи.

VIII. Отговорни за изпълнението, координацията и контрола органи

Реализирането на успешна политика на подкрепа за уязвимите групи изисква координация в действията на институциите на различни нива.

Ролята и задачите на общината, териториалните поделения на държавните институции, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

1. Община

Община Сърница отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги на своята територия. За тази цел тя разработва, приема и прилага общинска програма за развитие на социалните услуги и план за действие.

Нормативно установено е, че местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от Кмета и общинската администрация.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- ✓ Обсъжда и приема общинската стратегия / програма за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- ✓ Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- ✓ Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Общинската стратегия.
- ✓ Взема решения, свързани с развитие на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Роля на Кмета на общината:

- ✓ Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- ✓ Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- ✓ Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- ✓ След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;

- ✓ Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск.
- ✓ Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Общественият съвет за социално сътрудничество е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- ✓ Обсъждане на общинската стратегия и осъществяване обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- ✓ Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите в областта на социалните помощи и социалните услуги с Решение № 4/21.01.2016г. на Общински съвет е създаден обществен съвет със следните функции:

- ✓ съдействие за провеждане на политиката в областта на социалните помощи и социалните услуги в общината;
- ✓ съдействие и подпомагане за разработване на областни стратегии, общински програми, планове и проекти, свързани със социалните помощи и социалните услуги;
- ✓ контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти;
- ✓ изготвяне на становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината.

2. Държавна агенция за закрила на детето

Стратегия за развитие на социалните услуги в община Сърница е важен инструмент в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст Държавната агенция за закрила на детето оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията. По конкретно ролята на ДАЗД включва:

- ✓ Отговаря за реформирането на специализираните институции за деца;
- ✓ Оказва методическа помощ на общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социални услуги.
- ✓ Издава лицензи на доставчици на социални услуги за деца;
- ✓ Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства;

3. Дирекция „Социално подпомагане”

Дирекция „Социално подпомагане” - Велинград провежда държавната социална политика по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване потребностите на населението в общината от социални помощи и социални услуги.

Предвид основните си функции, Дирекция „Социално подпомагане”- Велинград сътрудничи в процеса за изпълнението на конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- ✓ Прави предложения и изготвя становища за потребностите от социални услуги до кмета на общината.
- ✓ Прави предложения до Регионална дирекция „Социално подпомагане” за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;

- ✓ Осъществява сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- ✓ Събира и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ✓ Дирекция „Социално подпомагане” работи в екип със специализираните институции и доставчиците на социални услуги, за осъществяване на процесите на деинституционализация, реформирането и закриването на домовете за деца;
- ✓ Дирекция „Социално подпомагане” има отношение към всички заложили цели в Стратегията ;
- ✓ Извършва консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги; подпомага общината при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

4. РИО на МОН

Регионалният инспекторат по образованието отговаря за координирането и изпълнението на дейностите по стратегията, свързани с образованието, като осигуряване на достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванатите, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици, интегриране в системата на образованието на децата с увреждания, отглеждани в семействата си и от специализирани институции, и контролира дейностите, свързани с насочване на деца със специални образователни потребности, осигуряване на учители за ресурсно подпомагане на деца с увреждания и др.

Трите училища на територията на Община Сърница имат разработени процедури и изградени екипи на ниво училище за действие при случай на дете в риск, съгласно Координационния механизъм за взаимодействие при деца в риск. Изключително тясно е взаимодействието с общинската администрация, Ресурсен център – Пазарджик, Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, ЦОП, Детска педагогическа стая, Бюро по труда, МКБППМН и др.

5. Дирекция „Бюро по труда“

Дирекция „Бюро по труда“ –Велинград участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на лица в риск (лица с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи отпаднали от училище, трайно безработни, със специално внимание към безработните от етническите малцинства) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в специализирани институции, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда). Дирекция „Бюро по труда“ извършва посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа.

Основната роля на Дирекция „Бюро по труда“ по изпълнението на стратегията включва:

- ✓ Участие в разработването на общински програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- ✓ Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- ✓ Разработване на мерки и програми съвместно с общината за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- ✓ Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;

6. Регионална здравна инспекция

Държавната здравна политика на територията на община Сърница се осъществява и организира от РЗИ и Регионален съвет по здравеопазване. Тяхната роля е свързана с:

- ✓ Координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- ✓ Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хората с увреждания и хора със зависимости, която се използва от Дирекция „Социално подпомагане” за насочване и консултиране на клиенти в риск;

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране.

7. МКБППМН

Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни лица е орган, който контролира социално – превантивната дейност на територията на община Сърница, като издирва деца, които се нуждаят от помощ и взема мерки за тяхната социална защита и развитие. МКБППМН разглежда деяния и взема възпитателни мерки. От комисията се очаква да оказва подкрепа на родителите и да контролира грижата за децата от общността, които са настанени във възпитателни институции.

8. Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят неправителствените организации – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничеството, обучение, партниране в управление на услуги.

9. Местен бизнес, организации на бизнеса

Местният бизнес не е включен в процеса на планиране, но неговите представители могат да участват в изпълнението на част дейностите в стратегията. За тази цел е необходимо бизнесът да разграничи стопанските си интереси от обществените си отговорности. Приносът на местния бизнес се очертава в някои направления:

- ✓ Финансиране и съфинансиране на алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране;

VIII-1. Управление на стратегическото изпълнение

Управлението на стратегическото изпълнение се основава на тясната му връзка с оперативното изпълнение. Тя се проследява чрез междинните стойности на набора от показатели (индикатори) и съответствието им с темпа на подобрене, с който стратегическото изпълнение следва поставените със стратегията задачи. Следователно, от есенциално значение за доброто управление на стратегическото изпълнение е отличната комуникация между органите, отговорни за стратегическото и оперативното изпълнение.

Добра практика е да бъде създаден постоянно действащ екип за управление на стратегическото изпълнение, включващ представители на

привлечените, съгласно нормативната разпоредба, към стратегическото планиране органи, звена и институции („всяка община на територията на областта, регионалната дирекция за социално подпомагане, регионалния инспекторат по образованието, регионалната здравна инспекция, регионалната служба по заетостта, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на социалните услуги, и други заинтересувани органи, лица и организации, имащи отношение към развитието на социалните услуги”, чл.36а(2) ППЗСП). Екипът ще работи по правила и с регламент, утвърдени от Областния управител.

Този екип трябва да работи в тясна връзка с обществените съвети по чл.52 ЗСП във всяка от общините на Област Пазарджик, както и със съветите на потребителите на социални услуги, на техните настойници или попечители, създадени по реда на чл.54а ЗСП. Това ще гарантира прозрачността и общественото участие в управлението на стратегическото изпълнение.

За целите на управлението на стратегическото изпълнение ще се създаде интернет базирана информационна система, която да го подкрепя чрез факти и доказателства (данни и знание) относно мрежата за социални услуги и **IX**.

Заключение

Стратегията за развитие на социалните услуги в община Сърница 2016 – 2020 година е разработена в изпълнение на чл.19, ал.2 от Закона за социалното подпомагане и чл.36,б от Правилника за прилагане Закона за социалното подпомагане и е съгласувана с Дирекция „Социално подпомагане”, Обществения съвет за социално сътрудничество и всички отговорни институции и неправителствени организации, ангажирани с предоставянето и развитието на социални услуги.

Същата е отворен документ и може да се допълва, изменя и актуализира.

Х. Приложения

1. **Приложение №1**– Обобщена таблица за социалните услуги в община Сърница;
2. **Приложение №2** – Обобщена таблица за планираните социални услуги в община Сърница;
3. **Приложение №4** – Средства за финансиране на планираните социални услуги в община Сърница;
4. **Приложение №5** – Балансирана система от показатели за ефективност на социалните услуги в община Сърница 2016 – 2020 за деца;
5. **Приложение №6** – Балансирана система от показатели за ефективност на социалните услуги в община Сърница 2016 – 2020 за възрастни; нейната динамика в реално време.